

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Lajos Sándor ügyvéd (felperesi jogi képviselő címe) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek a dr. Jánossy Boglárka kamarai jogtanácsos (I. rendű alperesi jogi képviselő címe) által képviselt I. rendű alperes neve (I. rendű alperes címe) I. rendű, valamint a Törös Ügyvédi Iroda (II. rendű alperesi jogi képviselő címe; ügyintéző: dr. Törös Judit ügyvéd) által képviselt II. rendű alperes neve (II. rendű alperes címe) II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2022. április 21-én kelt 10.G.40.691/2018/117-I. számú ítélete ellen a felperes által 118. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

r é s z- é s k ö z b e n s ő í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és megállapítja, hogy az I. rendű alperes mint hitelező és a felperes mint adós között 2007. december 18-án ..... ügyletazonosító számon kötött „Ingatlan jelzálogjoggal biztosított devizában nyilvántartott jelzálog-típusú kölcsönszerződés ” elnevezésű kölcsönszerződés érvénytelen;

egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetet a II. rendű alperessel szemben elutasító részét helybenhagyja;

mellőzi a felperest az I. rendű alperesnek 60.000 (hatvanezer) forint összegű elsőfokú perköltség megfizetésére kötelező és a le nem rótt eljárási illeték állam általi viselésére vonatkozó rendelkezést.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű alperesnek 50.000 (ötvenezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget.

A másodfokú perköltséget a felperesnél 130.000 (százharmincezer) + áfa összeg összegű ügyvédi munkadíjban, és az I. rendű alperesnél 50.000 (ötvenezer) forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjban állapítja meg.

A rész- és közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Kereset

[1] A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az I. rendű alperessel mint hitelezővel 2007. december 18. napján kötött deviza alapú kölcsönszerződés a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontjai alapján, valamint a Polgári

Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209/A. § (2) bekezdése alapján is semmis, mert a kölcsönszerződéseknek az árfolyamkockázatot rá hárító feltételei az rPtk. 209. § (1) és (4) bekezdései alapján tisztességtelenek. Kérte, hogy a bíróság a szerződést a határozathozatalig nyilvánítsa hatályossá azzal, hogy a 2020. január 15. napján fennálló tartozása 8.854.214 forint. A II. rendű alperest mindezek tűrésére kérte kötelezni.

[2] Előadta, hogy a kölcsönszerződés nem tartalmazza a szerződés tárgyát, mert az I.1. pont utolsó mondata rögzíti, hogy a kölcsön összegét utólag határozza meg és azt közli vele a hitelező. Az utólagos értesítés egyoldalú, ami a konszenzus hiányát feltételezi. A kölcsönszerződés nem tartalmazza az éves százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutatót, az I. rendű alperes nem vezette le, hogy mi alapján számolta a THM-et és milyen mérték szerint. A kölcsönszerződés nem tartalmazza a törlesztőrészek számát, összegét és törlesztési időpontokat.

[3] A hitelező árfolyamkockázatról szóló tájékoztatása is elégtelen volt, a Kúria 2/2014. PJE határozatban foglaltaknak nem felelt meg. Az I. rendű alperes által nyújtott tájékoztatás alaki és nyelvtani szempontból nem értelmezhető, az alkalmatlan a kockázat gazdasági mechanizmusának átlátható, egyértelmű és világos bemutatására a fogyasztó számára. Kiemelte, hogy a kockázatteltérő nyilatkozat egyértelműen azt tartalmazta, hogy a japán yen alapú finanszírozás kockázatosabb, mint a CHF vagy az euro alapú. A szerződés V.4. pontjának második bekezdése a „jelentős” kifejezést alkalmazza a forint törlesztőrészek lehetséges emelkedése körében. A korlátlan és jelentős jelző két különböző jelentésű, egymásnak meg nem feleltethető, szinonimaként nem alkalmazható fogalmak, ezért a kockázatteltérő nyilatkozat nem egyértelmű, nem világos és a kockázat bemutatására alkalmatlan, a BH2021.5.141. számú eseti döntésben foglalt elveknek sem felel meg, mivel az idegen deviza kamatláb változásáról az a tájékoztatás önmagában nem elegendő, hogy a törlesztőrészlet lefelé és felfelé is változhat.

[4] Állította, hogy nem kapott olyan tartalmú figyelemfelhívást, ami az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-186/16., valamint C-51/17. számú döntésében foglaltaknak megfelelne és amely alapján a szerződés tényleges működési mechanizmusát, gazdasági hatásait és költségeit megismerhette volna. Az I. rendű alperes semmilyen módon nem hívta fel a figyelmét arra, hogy a szerződés teljesítése milyen gazdasági kockázatot jelenthet a későbbiekben.

[5] A szóbeli tájékoztatás alapján is csak korlátozott kockázatra következtethetett. Az EUB C-26/13. számú eseti döntésének 74. pontja pedig egyértelműen rögzíti, hogy a pénzügyi intézet által közzétett reklámnak is jelentősége van, a perben csatolt reklámok alapján pedig alappal hihette, hogy a lehető legjobb döntést hozza, amikor az I. rendű alperes által kínált deviza alapú konstrukciót választotta.

Ellenkérelem

[6] Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte.

[7] Állította, hogy a kölcsönszerződés I.1. pontja egyértelműen tartalmazza a szerződés tárgyát, a kölcsön összegét. A szerződés rögzíti, hogy a kölcsön összege 15.000.000 forint és az összeg devizában való megállapítása a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott devizavételi árfolyamon történik, amelyről az adósokat a hitelezők a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatják. Nem vitásan a perbeli kölcsön devizában meghatározott kölcsönnek minősül, az 1/2016. PJE határozat 1. pontjában foglalt követelményeknek is megfelel. A kölcsönszerződés II. pontja egyértelműen tartalmazza a THM-t, annak mértékét, amit 7,36%-ban jelölt meg a THM meghatározására irányadó 41/1997. (III.5.) Korm. rendeletben (a továbbiakban: Korm. rendelet) írtakat alkalmazva. Megjegyezte, hogy a Magyar Nemzeti Bank többször ellenőrizte a számítási módszerét, az megfelelt a jogszabályi előírásoknak. A Kúria a BH2019.3.83. számon közzétett eseti döntésében foglaltak szerint a THM téves feltüntetése a megtévesztés esetét kivéve nem eredményezi a fogyasztói kölcsönszerződés érvénytelenségét. A kölcsönszerződés III.2. pontja egyértelműen és érthetően rögzíti a törlesztőrészek számát, a futamidő és a törlesztés gyakorisága megadásával, a törlesztőrészek összegét pedig a számítás módjának megadásával. Így teljes mértékben eleget tesz a Kúria 6/2013. PJE határozat szerinti követelményeknek (III.2. pontban foglaltaknak), továbbá az 1/2016. PJE határozat IV.2. pontjában meghatározott feltételeknek is, mivel tartalmazza a törlesztőrészek induló összegét a számítás módja és az ehhez szükséges adatok egyértelmű megadásával.

[8] Az árfolyamkockázatról a felperesnek a kölcsönszerződés V.4. pontjában foglaltak, továbbá a külön kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltak alapján tudomása volt. Ismerte, hogy a forint/deviza árfolyam mozgásából eredő kockázat mit jelent és tudott arról is, hogy ez a megállapított törlesztőrészlet jelentős mértékben történő emelkedését is jelentheti. A felperes kijelentette, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat jellegét megértette, a felmerülő kockázatot viseli. A nyilatkozatot aláírta, amelynek harmadik bekezdése egyértelműen és érthetően tartalmazza, hogy a devizaárfolyam napról-napra változik. Kiemelte, hogy a szerződés V.4. pontjában foglalt nyilatkozat a 6/2013 PJE határozat 3. pontjában lefektetett követelményeknek is maradéktalanul megfelel, kiterjed az árfolyamváltozás lehetőségére és arra, hogy milyen hatása van annak a törlesztőrészekre. Ezentúl mind a szerződéses rendelkezés, mind pedig a kockázatfeltáró nyilatkozat az EUB C-51/17. számú ítéletében megfogalmazott kritériumoknak is megfelel. Hangsúlyozta, hogy a kölcsönszerződést megelőzően 2007. december 7. napján a kérelem adatlapon szerepelt a kölcsön célja, összege, devizaneme, törlesztés típusa, futamideje és a felajánlott biztosíték megnevezése is, továbbá az árfolyamkockázatra való részletes tájékoztatás is, felperesnek így megfelelő idő állt rendelkezésére ahhoz, hogy a kölcsönkérelem dokumentumok alapján a szerződés megkötéséről és a vállalt kockázatról észszerűen döntsön.

[9] A II. rendű alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

[10] Állította, hogy a szerződés tárgya pontosan meghatározott, a kölcsönszerződés deviza alapú kölcsön, melyben a tartozás devizában van meghatározva. A hitelező a kölcsönt forintban volt köteles folyósítani, az adós pedig forintban volt köteles törleszteni. A kölcsönösszeg meghatározása a Kúria 6/2013. PJE határozatban foglaltaknak is megfelel. A kölcsönszerződés II. pontja tartalmazza a THM-t, ami a Korm. rendelet 5. számú mellékletében meghatározott képlettel került kiszámításra. A szerződés a törlesztőrészek számát, összegét és a törlesztési időpontokat tartalmazza, a felperesnek küldött értesítő levelek a következő kamatperiódusban fizetendő törlesztőrészek összegéről tartalmaztak értesítést. A kölcsönszerződés V.4. pontja alapján annak részét képezi az Üzletszabályzat,

amelynek VII.2. pontja határozza meg a felperes által fizetendő törlesztőrészlet kiszámításának metódusát.

[11] Az árfolyamkockázat feltárásával kapcsolatban előadta, hogy az I. rendű alperes a kötelezettségének maradéktalanul eleget tett. A Kúria 2/2014. PJE határozatában foglaltaknak megfelel a tájékoztatás, hiszen már a szerződéskötést megelőzően is részletesen tájékoztatta a felperest a deviza alapú kölcsön kockázatairól, ennek a nyilatkozatnak az ismeretében vállalt a felperes az árfolyamváltozásból eredő kockázatot, és ennek az ismeretében döntött úgy, hogy deviza alapú kölcsönszerződést köt. A tájékoztatón túl maga a kölcsönszerződés V.4. pontja is rögzíti az árfolyamkockázatot és az arról szóló tájékoztatást. A hitelügyintéző pedig szóban is tájékoztatást nyújtott előzetesen az adósnak erről a körülményről, a tájékoztató egyszerű, közérthető nyelvezettel került megfogalmazásra, amely az átlagosan tájékozott fogyasztó részére megfelelő volt. Az EUB C-51/17. számú, illetőleg a C-186/16. számú ítéletekben foglalt követelményeknek is megfelelt a kockázat feltárása. Alaptalannak tartotta azt a felperesi hivatkozást, amely szerint a reklámok kifejezetten kockázatmentességet hangsúlyoztak. Előadta, hogy a reklámok minden esetben induló törlesztőrészleteket említenek, ami egyértelműen arra utal, hogy az ismertett konstrukciók vonatkozásában nem fix törlesztőrészletről van szó, azok célja elsősorban a pénzintézet és nem az adott konstrukció népszerűsítésére irányulnak. A kockázatfeltáró nyilatkozat a 15%-os árfolyamváltozás lehetőségét félreérthetetlenül az euro alapú hitelekhez rendeli, hiszen amennyiben az a svájci frank alapúra is vonatkozna, úgy nem lenne értelme a megkülönböztetésnek, ezért tévesnek tartotta azt a felperesi okfejtést, mely szerint a kockázatfeltáró nyilatkozat csak a japán yen alapú kölcsönöket minősítette kockázatosnak.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[12] A Fővárosi Törvényszék a 2022. április 21. napján kelt 10.G.40.691/2018/117-I. számú ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül az I. és II. rendű alpereseknek 60.000-60.000 forint perköltséget fizessen meg. Úgy rendelkezett, hogy a felperes személyes költségmentessége folytán meg nem fizetett eljárási illetéket az állam viseli.

[13] Az ítélete indokolásában megállapította, hogy a felperes és az I. rendű alperes 2007. december 18. napján deviza alapú fogyasztási kölcsönszerződést kötöttek. A szerződéskötést megelőzően 2007. december 7. napján kelt „Kockázatfeltáró nyilatkozat devizában nyilvántartott lakás- és jelzálogtípusú hitelekhez kapcsolódóan” elnevezésű okirat aláírásával a felperes mint kölcsönigénylő tudomásul vette, hogy az I. rendű alperes az általa forintban igényelt, de devizában nyilvántartott lakás- és jelzálogtípusú kölcsön összegét forintban folyósítja. A kölcsönszerződés I.1. pontja szerint a kölcsön összegét a felek 15.000.000 forintban állapították meg, azzal, hogy a kölcsön összegének devizában való megállapítása a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott devizavételi árfolyamon történik, melyről az adóst a hitelező a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatja. Az I.2. pont rögzítette a folyósítás feltételeit, a II. pont szerint az induló THM évi 7,36%. A kölcsön ügyleti kamata évi 4,95%-ban és a kezelési költsége évi 2,04%-ban volt meghatározva. A kölcsön lejáratát a felek 2027. december 31. napjában, a futamidőt 240 hónapban állapították meg. A törlesztőrészlet összege a bank által 2007. december 18. napján alkalmazott deviza eladási árfolyam figyelembevételével 706 CHF volt.

A felperesnek címzett engedményezési értesítés szerint az I. rendű alperes a kölcsönügyletből eredő teljes követelését és járulékait a 2014. május 15. napján kötött szerződéssel a II. rendű alperesre átruházta.

[14] Az elsőfokú bíróság ítélete jogi indokolása szerint a felek között az rPtk. 523. § (1) bekezdésében foglalt kölcsönszerződés jött létre, a felperes a szerződéskötést megelőzően külön okiratban foglalt kockázatteltérő nyilatkozatot írt alá. Az rHpt. 2. számú melléklet III.4. pontja és az rPtk. 685. § d) pontja alapján fogyasztói kölcsönszerződés megkötésére került sor.

[15] Az 1/2016. PJE határozat 1. pontjában foglaltaknak a kölcsönszerződés megfelel, mivel az I.1. pontja egyértelműen tartalmazza a szerződés tárgyát, a kölcsön összegét. Rögzíti, hogy a kölcsön összege 15.000.000 forint, a kölcsön összegének devizában való megállapítása pedig a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott devizavételi árfolyamon történik, amelyről az adóst a hitelező a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatja. Egyértelmű, hogy a szerződés szerint a hitelező és az adós is a devizában nyilvántartott pénztartozását forintban volt köteles leróni. Az alperes a folyósítási értesítőt felperesnek megküldte, abban a szerződés szerint szerepel a pontosan folyósított összeg és a kezdő törlesztőrészlet összege. Mindezek alapján a kölcsönszerződés nem ütközik az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjába.

[16] A szerződés II. pontja tartalmazza a THM-t, azt 7,36%-ban határozta meg a Korm. rendeletben meghatározott képlettel kiszámítva. Az a körülmény, ha a THM tévesen kerül feltüntetésre, a megtévesztés esetét kivéve nem eredményezi a fogyasztói kölcsönszerződés érvénytelenségét. Ezért a kölcsönszerződés nem ütközik az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjába sem.

[17] Az egyedi szerződés és az annak a részévé vált általános szerződési feltételek is kiszámítható módon tartalmazzák a törlesztőrészletek számát, összegét és a törlesztési időpontokat. A kölcsönszerződés III.2. pontja egyértelműen és érthetően rögzíti a törlesztőrészletek számát, a futamidő és a törlesztés gyakoriság megadásával is, emellett a törlesztőrészletek összegét is a számítás módjának megadásával. Ezért a Kúria 1/2016. PJE határozata 2. pontjában, továbbá a 6/2013. PJE határozatban foglalt követelményeknek megfelel. Ezentúl a felperesnek küldött és a szerződés részét képező értesítő levelekben a szerződésben foglaltak alapulvételével a következő kamatperiódusban fizetendő törlesztőrészletek összegéről az alperes megfelelően értesítette a felperest. A kölcsönszerződés V.4. pontja szerint az annak részét képező Üzletszabályzat VII.2. pontja határozta meg a felperes által fizetendő törlesztőrészlet kiszámításának módszerét. Mindezek alapján a kölcsönszerződés nem ütközik az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjába sem.

[18] Az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelősége tekintetében az rPtk. 209. § (1) bekezdés és 209/A. § (1)-(2) bekezdése felhívásával vizsgálta, hogy az rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdése szerinti, az árfolyamkockázatra vonatkozó előzetes tájékoztatás nyújtási kötelezettségét az I. rendű alperes megfelelően teljesítette-e. Vizsgálta továbbá a Kúria 6/2013. PJE határozatban foglalt feltételek fennállását is, azt, hogy a pénzügyi intézmény feltárta-e a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, melynek tudomásul vételét az ügyfél aláírásával igazolta. Abból indult ki, hogy a tájékoztatásnak nem kellett kiterjednie az

árfolyamváltozás várható irányára, valamint annak előre nem látható mértékére. Rögzítette, hogy a Kúria 2/2014. PJE határozatában foglaltak szerint az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás csak abban az esetben eredményezi az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződéses rendelkezések tisztességtelenségét, ha az átlagosan tájékozott fogyasztó számára nem volt világos, nem volt érthető, hogy a kockázat korlátozás nélkül őt terheli és a kedvezőtlen változásnak nincs felső határa. Vizsgálta a szerződés megkötésére vezető körülményeket is annak körében, hogy kapott-e megfelelő tájékoztatást a felperes.

[19] Megállapította, hogy az I. rendű alperes által a szerződéskötést megelőzően adott tájékoztatás a szerződéskori jogszabályoknak, a Kúria 6/2013. PJE határozatában és a 2/2014 PJE határozatában, továbbá az EUB C-51/17. számú és C-26/16. számú döntéseiben foglaltaknak is megfelel. A szerződéses ügylet írásos anyaga kellő tájékoztatást tartalmaz az árfolyamkockázat veszélyeiről, az erről szóló szerződésbe foglalt rendelkezések mind alaki, mind nyelvtani és tartalmi szempontból érthetőek voltak abban az értelemben is, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő fogyasztó azt értékelni tudja, akár úgy is, hogy szélsőséges esetben egyedül ő viseli a gazdasági következményeket. A kölcsönszerződés V.4. pontjában a felperes közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatot tett arról, hogy tudomása van a forint/deviza árfolyam mozgásából eredő kockázatokról és arról is, hogy a megállapított törlesztőrészlet akár jelentős mértékben emelkedhet. Egyértelmű és kifejezett nyilatkozatot tett arról is, hogy a kockázatot a fizetőképességére tekintettel is vállalja, mérlegelés tárgyává tette és ennek tudatában nyilatkozott arról, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázatokat teljes mértékben viseli. A kockázatteltérő nyilatkozat egyértelműen tájékoztatta a felperest a deviza alapú konstrukcióból adódó árfolyamkockázatról és kamatkockázatról, amely egyértelműen, érthetően tartalmazza, hogy a devizaárfolyam napról-napra változik. Ezt a tájékoztatást a felperes az aláírásával tudomásul vette.

[20] Kiemelte, hogy az I. rendű alperes tájékoztatási kötelezettsége nem terjedhetett ki a lehetséges árfolyamváltozás tételes mértékére, a felperes teljességében tisztában volt az árfolyamkockázat korlátlan voltával és azzal, hogy annak vagyoni kihatásait teljes mértékben viselni köteles. Az I. rendű alperes teljeskörű és kimerítő tájékoztatást nyújtott, amely nem tartalmazott olyan utalást, amely alapján a felperes azt gondolhatta volna, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy csak korlátozott mértékben terheli. A kölcsönnyújtás folyamata során a felperes kölcsönkérelem adatlapot nyújtott be, ennek a nyomtatványnak a kitöltésére 2007. december 7. napján, azaz a szerződés aláírásánál lényegesen korábbi időpontban történt, a kérelem mellékletét képezte a kockázatteltérő nyilatkozat. Az I. rendű alperes a szerződéskötés következményeinek kellő idejű megismerhetőségét biztosította. A kockázatteltérő nyilatkozat első két bekezdése pedig kiemelte a deviza alapú kölcsön kockázatának alapvető két okát, azt, hogy a szerződésben rögzített deviza árfolyam napról-napra változik és a svájci frank esetében bármilyen irányban és bármilyen mértékben történhet ez a változás.

[21] Az árfolyamkockázat a kölcsönszerződés elsődleges tárgyát képező főszolgáltatásnak minősül, a kockázatteltérő nyilatkozat tisztességtelensége körében először kizárólag azt lehetett vizsgálni, hogy a devizakockázattal kapcsolatos nyilatkozatok az átlagos fogyasztó számára világosak, érthetőek voltak-e. A perbeli kockázatteltérő nyilatkozatban és a kölcsönszerződés V.4. pontjában foglalt tájékoztatás kiterjedt az árfolyamváltozás lehetőségére. Nem tartalmazza azt, hogy az árfolyamváltozás mértéke maximált lenne vagy annak mértéke előre látható lenne és kifejezetten kiemeli, hogy az árfolyamváltozás hatására a törlesztőrészletek nagysága jelentősen nőhet. Mindezek alapján az I. rendű alperes

kockázatfeltárása megfelelt az EUB C-51/17. és C-227/18. számú ügyekben kifejtett iránymutatásainak, továbbá a C-609/19. számú döntésben foglaltaknak is, mivel a mechanizmus konkrét működése felperes részére bemutatásra került.

A felperes nem tudta bizonyítani azt az állítását, hogy a szerződésben és a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltaktól eltérő tájékoztatást kapott a pénzintézet ügyintézőjétől, mert a kockázatot bagatellizáló tájékoztatásról a tanú részéről előadás nem hangzott el.

Fellebbezés

[22] Az elsőfokú ítélettel szemben a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyben elsődlegesen annak megváltoztatásával a keresete teljesítését vagy közbenső ítélettel a szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte. Másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb eljárás lefolytatására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte.

[23] Állította, hogy az elsőfokú bíróság az rPp. 221. § (1) bekezdésében rögzített indokolási kötelezettségének csupán formailag tett eleget, a tényállást a bizonyítékok egy részének értékelésével állapította meg, a meghallgatott tanú nyilatkozatait egyáltalán, illetve a felperes által előadott érvelést javarészt nem vette figyelembe. Emellett az elsőfokú döntés számos anyagi jogszabályt is sértett, az ítéletben felhívott jogszabályokat az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte, avagy figyelmen kívül hagyta. Az elsőfokú döntés ellentmondásokat nélkülöző logikai levezetése nem valósult meg. Állította, hogy az elsőfokú bíróság az EUB ítéleteit ténylegesen nem vette figyelembe, annak ellenére, hogy azok a nemzeti bíróságok számára ítélt dolgot jelentenek.

[24] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az 1/2016. PJE határozat mellőzésére vonatkozó előadását – amelyet kifejtett a 2019.11.28. napján kelt előkészítő irat III. pontjában – teljes mértékben mellőzte, míg az árfolyamkockázati tájékoztatás elégtelensége, illetve az rHpt. semmisség kapcsán tett előadását csak összegezte. A meghallgatott tanúk nyilatkozatait, valamint a kamatképzés, a deviza alapúság kapcsán tett előadásokat az ítélet minden részében negligálta.

[25] Az 1/2016. PJE határozat lényegében az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) és e) pontjaiba foglalt szabályozást teljesen kiüresítette. Az EUB C-118/17. számú ítélet 60-61. pontjában foglaltak alapján az 1/2016. PJE határozat az uniós jogot csorbítja, annak alkalmazását ellehetetleníti, ezért az elsőfokú bíróság köteles lett volna azt mellőzni. A keresetben foglaltakkal egyezően állította, hogy a kölcsönszerződés az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjába ütközik, abban a kölcsön összege nincsen meghatározva. A perbeli szerződés I.1. pontjában csak egy HUF összeg szerepel azzal, hogy a kölcsön devizában kifejezett összege majd csak a folyósítás időpontjában kerül meghatározásra, a folyósításra és a folyósítási árfolyamra a szerződés I.1. pontja utal, azonban annak időpontja se pontosan, sem hozzávetőlegesen sincs meghatározva. A szerződés egyáltalán nem tartalmaz devizaösszeget, továbbá átváltási árfolyamot, így a szerződésről semmiképp nem mondható el, hogy a kölcsön összegét egyértelműen és világosan tartalmazná.

[26] Az elsőfokú ítélet azt rögzíti, hogy az I. rendű alperes a szerződésben feltüntetett THM-t a Korm. rendeletben meghatározott képlettel számította. Ugyanakkor az I. rendű alperes nem bizonyította, hogy a szerződésben feltüntetett THM ténylegesen a felhívott Korm. rendeletben foglaltaknak megfelelően került volna meghatározásra. A THM meghatározottsága nem merül ki annyiban, hogy a szerződés tartalmaz egy számot, amit a bank a THM százalékos mértékként rögzít, ugyanis amennyiben ez a szám nem felel meg a valóságnak, az értelemszerűen úgy tekinthető, mintha egyáltalán nem lenne meghatározva.

[27] Megalapozatlan az az ítéleti tényállási elem, hogy a törlesztőrészletek egyértelmű kiszámításához teljeskörű információval rendelkezett a kölcsönszerződés és az Üzletszabályzatban foglaltak alapján, ugyanis nem várható el, hogy olyan szintű matematikai-közgazdasági ismeretekkel rendelkezzen, amely alapján a törlesztőrészleteket ki tudná számítani. Nem került igazolásra az sem, hogy ténylegesen kapott volna értesítő leveleket a törlesztőrészletek vonatkozásában.

[28] Az EUB C-227/18. számú ítélet 36-37. pontjaiban foglaltak alapján a kölcsönösszeg és a törlesztőrészletek kiszámíthatósága körében a nemzeti bíróság köteles vizsgálni, hogy a hitelező a fogyasztónak milyen tájékoztatást nyújtott és ez alapján a kölcsönadott összeg és a törlesztőrészletek összegének számítási mechanizmusa, valamint az alkalmazandó árfolyam átlátható, egyértelmű és világos volt-e a fogyasztó számára. Jelen eljárásban e feltételek igazolást nem nyertek, az elsőfokú bíróság ezeket a kritériumokat nem vizsgálta részletesen. Ebben a körben hivatkozott arra, hogy a 2011. november 28. napján kelt előkészítő irat V. pontjában foglaltakat fenntartja.

[29] Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az rPp. 3. § (3) bekezdése szerinti bizonyítási terhet nem osztotta ki és tényleges bizonyítás lefolytatására nem került sor. Nem folytatott le bizonyítási eljárást abban a körben, hogy kiszámítható-e ténylegesen a törlesztőrészletek összege, ténylegesen meghatározza-e a szerződés, hogy pontosan mely típusú, mely nap, mely időpontjában érvényes árfolyammal kell számolni.

[30] Alaptalannak tartotta az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelőségével kapcsolatos elsőfokú ítéleti indokolást is. A kockázatfeltáró nyilatkozat nem egyértelmű, nem világos, az az árfolyamkockázat bemutatására alkalmazhatatlan. A tájékoztatásból egyértelműen ki kellene derülnön, hogy a törlesztőrészlet korlátozás nélkül megemelkedhet, valamint, hogy az árfolyamváltozás mértékének nincs felső határa. A perbeli esetben ezen kritérium egyike sem teljesült. Az árfolyamváltozás gazdasági mechanizmusát az I. rendű alperes egyértelműen és világosan nem mutatta be, ezért számára nem derült ki, hogy az árfolyamkockázat súlyos gazdasági nehézségeket okozhat a szerződés teljesítésében, a tájékoztatás nem tartalmaz még csak utalást sem arra vonatkozóan, hogy az árfolyamváltozás kihat a mindenkori tőketartozás összegére és arra sem, hogy az idegen deviza kamatlábának a változása kihat mind a törlesztőrészletek, mind a mindenkori forintban kifejezett tőketartozás összegére. Arról sem ad tájékoztatást, hogy az árfolyamváltozás az idegen deviza kamatlábának változásával együtt hatványozott hatásmechanizmust fejt ki mind a törlesztőrészletek, mind a mindenkori forintban kifejezett tőketartozásra. A tájékoztatás nem megfelelő, amennyiben abból a statikus állapotból indul ki, hogy csak az árfolyam változhat és az idegen deviza kamatlábának változásáról, annak hatásairól nem szól. A tájékoztatásnak ki kellett volna terjednie arra is, hogy a gazdasági környezet változása miképpen hat a szerződés teljesíthetőségére és arra is, hogy milyen mértékű és irányú árfolyamváltozás várható, ugyanis

a pénzügyi intézményeknek lehetősége volt az árfolyamváltozásokat prognosztizálni. A tájékoztatás arra sem terjed ki, hogy az árfolyamkockázat viselése okán a törlesztőrészek és a mindenkor forintban kifejezett tőketartozás nagysága korlátlan mértékben változhat.

[31] Az alaki, nyelvtani szempontból való egyértelműség és világosság részben azért nem teljesült mert a „jelentős” kifejezést nem lehet azonosítani a „korlátlansággal”, részben pedig azért, mert a „Kockázatfeltáró nyilatkozat devizában nyilvántartott lakás és jelzálog típusú hitelekhez” okiratában, annak is a 2. oldalának 2. és 3. bekezdésénél akként rendelkezik, hogy a JPY és a HUF árfolyama – ezek áttételes közgazdasági kapcsolata, és a globális tőkepiaci korrekciók okán – nagyobb ingadozással működik, mint a CHF és a HUF árfolyama, és csak az előbbinél merülhet fel az, hogy a tőketartozás „az eredetileg folyósított összeg fölé kerülhet”. Az ún. „Kockázatfeltáró nyilatkozat” szerint, a JPY-hez viszonyított HUF árfolyamingadozás „érdemben nagyobb”, mint az EUR-, illetve a CHF/HUF-hoz viszonyított árfolyamingadozása, amely egyébként az Euro övezet gazdasága által „meghatározott”. Tehát – a perbeli szerződést alapul véve – az alábbiakat lehet következtetésként levonni: a CHF az EUR-hoz hasonló módon biztonságos, az EUR +/- 15 %-os mértékben ingadozhat, csak a JPY alapú kölcsön esetén lehet számolni komoly kockázattal, a CHF alapú szerződés esetén nem. Csak a JPY esetén fordulhat elő az a helyzet, hogy a HUF árfolyamának gyengülése mellett erősödik, a CHF alapú szerződés esetén nem. Csak a JPY alapú kölcsön esetén fordulhat csak elő az a helyzet, hogy kölcsön tartozása a folyamatos törlesztés ellenére is az eredetileg folyósított összeg fölé kerülhet, a CHF alapú kölcsön esetén nem. Tehát a kockázat egyértelműen korlátos, mivel a JPY alapú kölcsönök kockázatosabbak a CHF alapú kölcsönöknél, így a CHF alapú kölcsönök esetén a korlátlan kockázat kizárt, hiszen korlátlan kockáztnál nem létezhet nagyobb kockázat. Így elmondható, hogy a tájékoztatás alaki, nyelvtani szempontból sem világos és egyértelmű, legalábbis abból csak a fenti következtetéseket lehet levonni és – amennyiben ténylegesen egységesen vizsgáljuk a tájékoztató szövegét, úgy – nem lehet semmilyen logikai úton arra a következtetésre jutni, hogy a tájékoztatás mindenre kiterjedő volt és abból súlyos gazdasági nehézségekre, illetve korlátlan kockázatra lehetne következtetni, hiszen ennek a lehetőségét teljes mértékben kizárja az ún. „Kockázatfeltáró nyilatkozat” (azaz korlátozott kockázatról szól).

[32] A perben meghallgatott tanúk vallomása az I. rendű alperes elégtelen írásbeli tájékoztatásában foglaltakat semmilyen módon nem egészítette ki. Az ügyfelek csupán annyit tudhattak meg a szóbeli tájékoztatásból, hogy az árfolyamváltozás hatására változhat a törlesztőrészek összege.

[33] A felperes sérelmezte a fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság az ítéletében nem értékelte részletesen a szerződéskötésnél eljáró ügyintéző vallomását. Kiemelte a tanúnak azt a nyilatkozatát, hogy „mindenki örült a sok hitelnek, senki sem gondolta, hogy ilyen sok embert ilyen keservesen fog érinteni az árfolyamváltozás”. Kiderült a vallomásából, hogy munkatársai megrótták azért a kijelentéséért, hogy ilyen hitelt ő sem merne felvenni. Ebből az következik, hogy nyilván azzal a céllal tették ezt, hogy ez a véleménye ne hangozzék el az ügyfelek tájékoztatása során. Abból a nyilatkozatából, miszerint „elmondtuk, hogy az ügyfél jövedelmének 33 %-a volt terhelhető, de később a deviza alapú hitelek megjelenését követően a pénzügyi intézmény neve már nem vette olyan szigorúan a 33%-os mértéket” arra a következtetésre juthattak az ügyfelek, hogy az I. rendű alperes biztonságosabbnak ítélte a deviza alapú hitelezést. Az ügyintéző a vallomása szerint maga is úgy vélekedett, hogy „mindenki bízott abban, hogy a CHF jó pénz, viszont azt nem tudtuk, hogy a forint nem annyira”. Erre figyelemmel az információs hátrányban lévő fogyasztótól sem volt az

elvárható, hogy ezt másképp ítélje meg. Megjegyezte, hogy mivel az írásbeli tájékoztatás nem volt megfelelő, nem is feltétlenül lett volna szükséges a szóbeli tájékoztatás vizsgálata. Amennyiben a pénzügyi intézet igazolni tudja, hogy megfelelő tájékoztatást adott, akkor lehet vizsgálni, hogy a szóbeli tájékoztatás az írásbeli tájékoztatást esetleg leronthatja-e.

[34] A kockázatteltérő nyilatkozat nem felel meg a BH2021.5.141. számú döntésben foglalt elveknek sem, mivel az idegen deviza kamatláb változásáról egy szó nem esik sehol, az pedig önmagában nem elegendő, hogy a törlesztőrészlet változhat felfelé és lefelé is. Az EUB C-609/19. számú döntés alapján nem elfogadható az az alperesi védekezés, hogy az I. rendű alperes nem láthatta előre az árfolyamváltozás irányát és mértékét a gazdasági környezetváltozás hatásait. Az EUB C-26/13. számú döntés 74. pontja pedig egyértelműen rögzíti, hogy a pénzügyi intézet által közzétett reklámnak is jelentősége van. A perbeli esetben az I. rendű alperes képviselőjében eljáró a pénzügyi intézmény neve által kiadott reklámok alapján alappal hihette azt, hogy a lehető legjobb döntést hozza, amikor az I. rendű alperest, valamint az általa kínált deviza alapú konstrukciót választotta és okkal bízott abban, hogy az I. rendű alperes megbízható hitelintézet, aki az ügyfeleinek csak olyan kölcsönterméket ajánl, mely teljesítésével nem lehet probléma.

[35] Az EUB C-609/19. számú ítélet 43. és 44. pontjaiban foglalt követelményeket az elsőfokú bíróság nem megfelelően vizsgálta, a perbeli esetben a mechanizmus konkrét működése nem került bemutatásra és a kritériumok vizsgálata ezért már nem is lehetséges. A felperes lényegében semmilyen valós tájékoztatást nem kapott a gazdasági mechanizmusról és azokról a tényezőkről, melyeket a C-609/19. számú ítéletben az EUB kifejtett.

[36] Változatlanul hivatkozott az EUB C-776/19-C-782/19. számú egyesített ügyekben hozott döntésre. Sérelmezte azt, hogy a 2021. október 16. napján kelt előkészítő iratban foglaltakat, továbbá az arra reagáló II. rendű alperes nyilatkozatait az elsőfokú bíróság nem megfelelően rögzítette, illetőleg értékelte a referenciakamat felár, illetőleg a kamatképzés tekintetében és annak az alkalmazása körében.

[37] Fenntartotta azt a kérelmét, hogy a másodfokú per tárgyalását a másodfokú bíróság az EUB előtti C-705/21. számú előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig függessze fel. Ebben a körben előadta, hogy az elsőfokú bíróság előtt előterjesztett kérelem teljesítésének mellőzése körében az elsőfokú bíróság nem indokolta, hogy a hivatkozott előzetes döntéshozatali eljárások során feltett kérdések miért nem relevánsak a perbeli szerződéssel kapcsolatban.

Fellebbezési ellenkérelem

[38] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az érdemben helytálló elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

[39] Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a perbeli kölcsönszerződés nem érvénytelen az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontjai alapján. Hivatkozott a Kúria Pfv. 209701/2015/9. számú és további határozataira is, amelyben rámutatott, hogy napi több árfolyam esetén az esedékesség napját megelőző utolsó érvényes árfolyam az irányadó.

[40] Hangsúlyozta, hogy az elsőfokú eljárásban kihallgatott tanúk kizárólag általánosságban tudtak nyilatkozni, a konkrét ügyletre vonatkozóan nem, így az írásbeli tájékoztatással szemben azt lerontó, elbagatellizáló tájékoztató nem volt bizonyított. Utalt a Kúria Pfv.I.21.336/2019/18. számú felülvizsgálati döntésére és a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.632/2020/4-II. számú ítéletében foglaltakra. Kiemelte, hogy részben a kockázatfeltáró nyilatkozat, részben pedig a kölcsönszerződés V.4. pontja tartalmazta azt, hogy ezeket a dokumentumokat a felperes átvette, aláírta, illetőleg a tájékoztatást tudomásul vette. A kölcsönszerződés elsődleges tárgyát képező árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás az érthetőség és a világosság követelményének teljes mértékben megfelel. A Kúria 5.Pfv.VIII.20.290/2021/9. számú eseti döntése alapján a tájékoztatása megfelelő volt, az a Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozattal pontosított konkretizált szempontrendszer szerinti követelményeknek is megfelelt, mint ahogy azt a Gfv.VI.30.243/2021/9. számú döntésében a Kúria is rögzítette.

[41] Alaptalanul sérelmezi a felperes a fellebbezésében azt, hogy az elsőfokú bíróság az 1/2016. számú PJE határozat mellőzésére vonatkozó érvelését figyelmen kívül hagyta. A felperesi előadások az 1/2016. számú PJE határozat kapcsán nem képezik a tényállás részét, azok a felperes jogi érvelése körébe tartoznak. Az Alaptörvény 25. Cikk (3) bekezdése értelmében a Kúria Jogegységi Határozatainak alkalmazása a bíróságok számára kötelező. A felperes által hivatkozott C-118/17. számú ügyben született ítélettel sem ellentétes az 1/2016. számú PJE határozat alkalmazása. Ugyancsak megalapozatlannak tartotta azt a felperesi hivatkozást, hogy az elsőfokú bíróság a japán yen devizanem kapcsán a felperesi előadásokat nem rögzítette, illetőleg azokat nem értékelte. A tényállás feltárása körében az rPp. 206. §-a szerint a csatolt okirati bizonyítékokat, szerződést, kockázatfeltáró nyilatkozatokat, a perben meghallgatott tanú vallomását és a felek előadásait megfelelően figyelembe vette. Külön kitért az elsőfokú ítéletben arra, hogy a tanúvallomás alapján sem tudott ellenkező álláspontra helyezkedni azzal kapcsolatban, hogy a kockázatfeltárás megfelelő volt, hiszen a tanú vallomása nem támasztotta alá a felperes által előadottakat.

[42] A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte.

[43] Állította, hogy az elsőfokú bíróság az rPp. 206. § (1) bekezdésében és a 221. § (1) bekezdésében foglaltakat megtartotta. Kiemelte, hogy az 1/2016. PJE határozat alkalmazhatóságát az elsőfokú bíróságnak külön indokolnia nem kell, maga az Alaptörvény rögzíti, hogy a Kúria jogegységi határozatai kötelezőek a bíróságokra. Az EUB a C-118/17. számú ítéletében sem foglalt ezzel ellentétesen állást.

[44] Az elsőfokú bíróság az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tartalma körében vizsgálta a perben becsatolt okirati bizonyítékokat, a szerződést, a kockázatfeltáró nyilatkozatot, továbbá a meghallgatott tanú vallomását is értékelte és ezek értékelésével állapította meg, hogy a tájékoztatás megfelelő, félreérthetetlen és teljeskörű volt. Az elsőfokú ítélet indokolása külön kitért arra is, hogy a tanú vallomása alapján sem tudott ellenkező álláspontra helyezkedni, mert a vallomás nem támasztotta alá a felperes által előadottakat.

[45] Helyesen alkalmazta és értelmezte az elsőfokú bíróság az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontjaiban foglalt rendelkezéseket, és helytállóan vonta le azt a következtetést, hogy a perbeli szerződés ezek alapján nem érvénytelen. Az elsőfokú bíróság nem sértett jogszabályt azzal, hogy nem folytatott le bizonyítást a THM felperes által vitatott meghatározásával kapcsolatban, illetve azzal kapcsolatban, hogy ténylegesen kiszámítható-e a kölcsön összege, mivel az 1/2016. PJE határozat egyértelműen rögzíti, hogy a THM meghatározásával a kölcsön összege kiszámítható. A több napi árfolyamra vonatkozó felperesi érvelés ugyancsak nem alapos, hiszen amint arra a Kúria már több eseti döntésében - Pfv. 20.970/2015/9.; Pfv. 20.348/2017/5.; 20.433/2017/5.; Pfv. 20.407/2018/10. - is rámutatott: „napi több árfolyam esetén az esedékesség napját megelőző napon érvényes utolsó árfolyam az irányadó, mert minden újabb árfolyam közzététele folytán a megelőző árfolyam a hatályát veszti.” E mellett fontos hangsúlyozni, hogy a DH törvények rendelkezéseire figyelemmel ennek már nincsen jelentősége, mert a jogalkotó a Magyar Nemzeti Bank árfolyamának kötelező alkalmazását írta elő.

[46] Ugyancsak helyesen értékelte az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatást a szerződés V.4. pontjában foglaltak, illetőleg a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglalt tartalom szerint. Tévesnek tartotta azt a felperesi okfejtést, amely szerint a kockázatfeltáró nyilatkozat csak a JPY alapú kölcsönöket minősítette kockázatosnak, ez a szerződésből vagy a kockázatfeltáró nyilatkozatból semmilyen módon nem vezethető le, éppen ellenkezőleg világosan és a laikus fogyasztó számára is érthető megfogalmazással ad tájékoztatást arról, hogy az euroval ellentétben a svájci frank árfolyamváltozása bármikor és bármilyen irányban bekövetkezhet. A kockázatfeltáró nyilatkozatot a szerződés többi feltételével együttesen kell értékelni, a szerződés III. pontja a kölcsön törlesztése vonatkozásában rögzíti, hogy az adós a devizában nyilvántartott kölcsön – az esetleges árfolyamváltozások figyelembevételével megállapított – forint ellenértékének megfelelő összeget köteles megfizetni. A szerződés szövegének és a kockázatfeltáró nyilatkozatban foglaltak együttes értékelésével a hitelfelvevő felperes számára egyértelműen megállapíthatónak kellett lennie, hogy az árfolyamváltozás miként befolyásolja a fizetési kötelezettségét és annak milyen gazdasági következményei lehetnek számára. Kiemelte, hogy a Kúria Gfv.VI.30.127/2021/5. számú ítéletében fenntartva a korábbi és töretlen gyakorlatát kimondta, hogy ugyanezen tartalmú kockázatfeltáró nyilatkozat és szerződési pont (V.4.) az irányadó jogszabályoknak, továbbá a 6/2013. PJE, a 2/2014. PJE és az EUB ítéletekben megfogalmazott elvárásoknak megfelel.

[47] A japán yen alapú kölcsönszerződés kockázatosabb voltára történő figyelemfelhívásból nem következik, hogy a CHF alapú kölcsönszerződés esetében az árfolyamkockázat ne lehetne korlátlan. A kockázat mértékére történő figyelemfelhívás kizárólag arra irányul, hogy a fogyasztó választását megkönnyítse, de az az árfolyamkockázat korlátlanságának viselésével nem hozható összefüggésbe.

[48] A tanúként kihallgatott ügyintéző vallomása irreleváns, mert az adott ügylet megkötése során nem járt el, a deviza alapú kölcsönrel kapcsolatos véleménye pedig szintén nem lehet releváns, kizárólag annak van jelentősége, hogy a felperes a tanúk vallomásával az írásbeli tájékoztatást lerontó szóbeli tájékoztatást bizonyítani nem tudott.

A másodfokú bíróság döntése és jogi indokai

[49] Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt az rPp. 228. § (4) bekezdése szerint jogerőre emelkedett rendelkezése, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét teljes egészében bírálta felül.

[50] A felperes fellebbezése részben alapos.

[51] Az Európai Unió Bírósága előtt folyamatban lévő C-705/2021. számú előzetes döntéshozatali eljárásban feltett kérdések a deviza alapú kölcsönszerződések érvénytelenségén alapuló jogkövetkezményi keresetek elbírálására vonatkoznak. Az uniós jogkérdés megválaszolása érdekében indított előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatban adott válaszok bevárására nem volt szükség, mert a felperest megillető jog fennállásáról ezek nélkül is döntés volt hozható, amely nem vezetett a kereset alapjául megjelölt érvénytelenségi jogcímek félretételéhez és felperes által alkalmazni kért jogkövetkezmény elmaradásához. A Fővárosi Ítéltábla ezért nem tartotta indokoltnak a tárgyalás felfüggesztését az Európai Unió Bírósága előtt folyamatban lévő C-705/2021. szám alatti előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig, a felperes felfüggesztés iránti kérelmét elutasította.

[52] Az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére az rPp. 252. § (2) és (3) bekezdése alapján nem volt ok. Az elsőfokú bíróság ítélete az rPp. 213. § (1) bekezdése alapján kiterjedt a felperes teljes keresetére. A felperes fellebbezésében foglaltakra figyelemmel a másodfokú bíróság kiemeli, hogy a bíróságot terhelő indokolási kötelezettségből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolásának a kötelezettsége. Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bíróságokkal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre {1051/2019. (XI.10.) AB határozat, Indokolás [21], 3169/2019. (VII.10.) AB határozat, Indokolás [32]}. Az elsőfokú bíróság a jogvita érdemi eldöntése érdekében a tényállás megállapításához szükséges bizonyítást lefolytatta, az rPp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségének a felek tényállításaihoz és a saját jogi álláspontjához képest eleget tett. Önmagában az nem indokolja az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, ha adott esetben a bizonyítékok értékelése az elsőfokú bíróság részéről kirívóan okszerűtlen, mert ebben az esetben a másodfokú bíróság a rendelkezésre bocsátott bizonyítékokat az elsőfokú bíróságtól eltérően értékelheti és a tényállást ennek alapján állapítja meg. Az a körülmény sem vezethet az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezéséhez, hogy az elsőfokú bíróság a döntés meghozatala során nem vette figyelembe, vagy nem helytállóan értelmezte az EUB nemzeti bíróságokra kötelező előzetes döntéshozatali ítéleteiben foglaltakat, mert ezt az érdemi felülbírálat során kell és lehet a másodfokú bíróság részéről orvosolni.

[53] Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a másodfokú bíróság annyiban egészíti ki, hogy az I. rendű alperes jelen ügyben alkalmazott és a kölcsönszerződés részét képező, a devizában nyilvántartott lakáscélú és jelzálog típusú hitelekéről szóló Üzletszabályzatának II.1.3. pontja alapján „A Devizahitel csak a Hitelezők által hitelképesnek minősített, és a Hitelezők nem hitelezhető adósainak nyilvántartásában nem szereplő ügyfelek részére nyújtható, kizárólag a Hitelezők által megfelelőnek ítélt ingatlanfedezet rendelkezésre állása esetén ...”. A II.2.4. pontja szerint „...A hitelek bírálatánál a Hitelezők a személyes kötelezettek jövedelmi viszonyait, a fizetésre kötelezettek fizetőképességét és készségét vizsgálják, így különösen a rendszeres havi nettó jövedelem nagyságát, az azt terhelő

rendszeres fizetési kötelezettségek összegét. ...Az egyedi hitelbírálat során a Hitelezők vizsgálják, hogy az igénylő milyen összegű havi törlesztőrészlet fizetését tudja jelenleg vállalni, és az általa kért futamidő alatt jövedelmi viszonyait tekintve milyen változás várható...”

[54] A másodfokú bíróság először a II. rendű alperessel szemben előterjesztett, tűrésre kötelezés kereseti kérelem vizsgálatával az alábbiakra mutat rá.

[55] Nem vitásan az I. rendű alperes a kölcsönügyletből eredő teljes követelését és járulékait a 2014. május 15-én kelt engedményezési szerződéssel a II. rendű alperesre ruházta át. Az engedményezésre a 2013. évi CLXXVII. törvény (Ptk.) 49. § (1) bekezdése és 50. § (1) bekezdése alapján az rPtk. 329. § (1) bekezdése alkalmazandó. Az engedményes II. rendű alperes csak a kölcsönszerződésből eredő követelést szerezte meg, maga a kölcsönszerződés azonban a felperes és az I. rendű alperes között maradt fenn. Ebből következően a érvénytelenségének jogkövetkezményének levonása iránti igény kizárólag az I. rendű alperessel szemben érvényesíthető, a II. rendű alperessel szemben nem.

[56] A II. rendű alperessel szemben előterjesztett tűrésre kötelezésre vonatkozó kereset kapcsán a másodfokú bíróság kiemeli, hogy a polgári jogok érvényesítésének feltétele a jog alapjául szolgáló jogviszonyból fakadó követelés fennállása. A kereseti kérelem teljesítésének tűrése tartózkodást jelent minden olyan magatartástól, amely a kereset alapjául szolgáló jog érvényesítését korlátozza vagy veszélyezteti. A szerződés érvénytelenségének megállapítása azonban ilyen kötelezettséget nem igényel, így a felperes polgári jogainak védelmét sem érinti. A II. rendű alperes a kölcsönszerződésben nem volt szerződő fél, és az I. rendű alperessel szemben előterjesztett kereset teljesítésének tűrésére sem kötelezhető. A vele szemben előterjesztett kereset ezért nem volt alapos.

[57] Az 1/2016. PJE határozat mellőzésére a fellebbezésben hivatkozott EUB C-118/17. számú ítéletében foglaltak (60-61. pontok) alapján a másodfokú bíróság nem látott okot. Az EUB C-118/17. számú ítélet rendelkező részének 2. pontjában kifejtette, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének fényében értelmezett 93/13/EGK irányelvvel nem ellentétes az, hogy valamely tagállam legfelsőbb bírósága az egységes jogértelmezés érdekében ezen irányelv végrehajtásának részletes szabályait illetően kötelező határozatokat hoz, amennyiben azok nem képezik akadályát sem annak, hogy a hatáskörrel rendelkező bíróság az említett irányelvben foglalt szabályok teljes érvényesülését biztosítsa és a fogyasztó számára az ezen irányelvből fakadó jogainak védelme érdekében hatékony jogorvoslatot nyújtson, sem pedig annak, hogy ezt illetően előzetes döntéshozatal céljából a Bírósághoz forduljon, amit azonban a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia.

[58] A Fővárosi Ítéltábla kiemeli, hogy a fogyasztói irányelvet átültető szabályozás eredményeként nem merül ki a fogyasztók védelme az rHpt. szabályaiban, az azt értelmező 1/2016. PJE határozat szerint. Az, amit a felperes e jogegységi határozaton számonkér, az a világos és érthető megfogalmazás, az átláthatóság követelménye felé mutat, ezáltal nem az rHpt. értelmezésére, hanem a szerződési feltételek tisztességtelenségen alapuló érvénytelenségi vizsgálatára tartozik az rPtk. alapján.

[59] A másodfokú bíróság ezért a Kúria jelen ügyben is irányadónak tekintett jogegységi határozatai alapján vizsgálta a perbeli deviza alapú kölcsönszerződés tartalmának meghatározottságát, és egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy az kellő pontossággal tartalmazza a kölcsön tartalmi elemeit, ezért az rHpt. 213. § (1) bekezdés vizsgált pontjaiba foglalt semmisségi okok nem álltak fenn. A másodfokú bíróság ebben a körben az elsőfokú bíróság döntéséhez fűzött helyes indokolással maradéktalanul egyetértett, azt megismételni nem kívánja, azonban a fellebbezésben foglaltak alapján az alábbiakra mutat rá.

[60] A deviza alapú kölcsön lényege, hogy az adós tartozása devizában keletkezik, a folyósításra és a törlesztésre pedig forintban kerül sor. Deviza alapú kölcsönügyleteknél a kölcsönösszeg, ezáltal a törlesztőrészletek meghatározásának egyformán tipikus módja, ha a felek a kölcsönt devizában, de az is, ha forintban határozzák meg, ugyanakkor a szerződés egyéb rendelkezései nem hagynak kétséget afelől, hogy a hitelező a devizában megállapított és nyilvántartott kölcsönt a szerződésben kikötött – tipikusan a kölcsönt nyújtó pénzüstintézet által alkalmazott – irányadó árfolyamon átszámítva forintban folyósítja, az adós pedig ennek az összegnek megfelelő összeget és annak járulékait kell visszafizetnie forintban, a szerződésben meghatározott árfolyam aktuális értékének figyelembevételével [6/2013. PJE határozat indokolása III. 2.a) pont, rPtk. 200. § (1) bekezdés].

[61] A Kúria a devizaalapú kölcsönszerződések érvényességét a kölcsön összege és a törlesztőrészletek meghatározottsága szempontjából már több jogegységi határozatban vizsgálta: iránymutatást adott a 6/2013. PJE határozaton túl az 1/2016. PJE határozatban is. A deviza alapú kölcsön lényegéből, vagyis abból következően, hogy az adós tartozása devizában keletkezik és így kerül megállapításra, a kölcsön folyósítása és törlesztése pedig egyaránt forintban történik, az adós forintban teljesítendő fizetési kötelezettsége a forint erősödésétől, gyengülésétől függ. A devizaalapú kölcsönszerződés jellege – a kirovó és a lerovó pénznem eltérése és ebből adódó lényege – nem zárja ki ugyanakkor a törlesztés összegének meghatározottságát a szerződéskötés időpontjában. A devizaalapú kölcsöntartozás éppolyan egyértelműen meghatározott, mint az effektivitási kikötéssel ellátott devizakölcsön. Az adós tartozása mindkét esetben a szerződéskötés időpontjában egyértelműen rögzül a kirovó pénznemben meghatározott összegben. A kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből ugyanakkor szükségszerűen fakad, hogy a szerződéskötés időpontjában nem lehet megmondani, hogy a lerovás (szerződéskötéskor nem is szükségszerűen ismert) pénznemből mennyit kell adni ahhoz, hogy az adós teljesítsen. Ez azonban a kirótt tartozás egyértelmű meghatározottságát nem érinti (6/2013. PJE határozat III/1. indokolás).

[62] A felek szerződésében alkalmazott devizakonstrukcióban a szerződés a folyósítani vállalt kölcsön forintösszegben való feltüntetése mellett a folyósítandó kölcsönösszeg devizában történő megállapításához egyértelműen meghatározta az átszámításra irányadó időpontot (folyósítás napja) és a vonatkozó árfolyamot (I. rendű alperes által alkalmazott deviza vételi árfolyam) az I.1. pontban, miáltal maradéktalanul teljesült az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában megfogalmazott követelmény, ahogyan azt a Kúria az 1/2016. PJE jogegységi határozatban már értelmezte. Az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában írt elvárás teljesüléséhez egyebekben nem is lenne érvényességi kelléke a szerződésnek a kirovó pénznem megjelölésén túlmenően az irányadó átszámítási időpont megjelölése, ez utóbbi ugyanis – a felek eltérő rendelkezésének hiányában – a folyósítás napjában rögzülne az rPtk. 231. § (2) bekezdésében írtak szerint.

[63] Az 1/2016. PJE jogegységi határozatban kifejtettek szerint a DH1 törvénnyel a jogalkotó kiküszöbölte a folyósított kölcsön, illetve a meghatározott törlesztőrészletek összegében jelentkező tisztességtelen különmemű deviza árfolyamokat, ezzel rendezte az alkalmazandó deviza átszámítási árfolyamot, a Magyar Nemzeti Bank árfolyamának kötelező alkalmazását írta elő. Mivel ennek meghatározása törvényen alapul, e feltétel szükségképpen jogszabálynak megfelelő szerződési tartalmat eredményez a kölcsönszerződés tárgya, a törlesztőrészletek összege tekintetében.

[64] Megfelel a devizaalapú kölcsönszerződés az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjában írtaknak, ha rögzíti a törlesztőrészletek számát, azok pontos száma, vagy a futamidő és a törlesztés gyakorisága megadásával, meghatározza a törlesztőrészletek összegét a számítás módja és az ehhez szükséges adatok egyértelmű megadásával, továbbá tartalmazza a törlesztési időpontokat, vagyis az egyes törlesztő részletek esedékességét, akár annak naptárszerű megjelölésével, akár annak más, egyértelmű meghatározásával. Nem érvényességi kelléke a szerződésnek, hogy tételesen tartalmazza a törlesztőrészletek összegét akár a kirovó, akár a lerovó pénznyomban. Kiszámíthatónak minősül a törlesztőrészletek összege, ha az az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában pontosan meghatározható. Az előzőekben ismertetett elvárás teljesül a perbeli kölcsönszerződés alapján.

[65] A THM mikénti feltüntetését illetően a Kúria a 6/2021. PJE határozatában értelmezte az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontját: a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés akkor tekinthető semmisnek az rHpt. hivatkozott rendelkezése alapján, ha az éves, százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutatót egyáltalán nem tartalmazza. Csak a THM hiánya és nem annak téves (hibás) megjelölése eredményez semmisséget az rHpt. értelmezett szabálya alapján.

[66] A felperes a perben két okra hivatkozva állította, hogy a szerződésnek az árfolyamkockázatot rá hárító kikötései tisztességtelenség folytán érvénytelenek: egyrészt arra hivatkozott, hogy nem kellő időben kapott tájékoztatást az árfolyamkockázatról, másrészt azt állította, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatások tartalma nem volt kellően világos és egyértelmű, nem volt átlátható, a tájékoztatások tartalma nem felelt meg az Irányelvben foglaltaknak és az Irányelv értelmezése során az EUB joggyakorlatában kidolgozott követelményeknek.

[67] Az általános szerződési feltétel tisztességtelenségének vizsgálata során abból kellett kiindulni, hogy az uniós jog a Lisszaboni Szerződést jóváhagyó kormányközi konferencia Záróokmányának 17. számú mellékletében vállaltak szerint elsőbbséget élvez minden tagállamban. Az EUB C-14/83. számú Sabine von Colson-ítélete 26. pontjában kifejtettekből következően a nemzeti, adott esetben az Irányelv átültetéséről gondoskodó jogszabályokat a nemzeti bíróságok az Irányelv szövegének és céljának megfelelően kötelesek értelmezni. Az EUB C-135/77. számú Bosch-ítéletében foglaltak szerint az előzetes döntéshozatali eljárásban kihirdetett ítélet rendelkező részében írtak kötik a tagállami bíróságot az uniós jog értelmezése körében, a döntés indokainak figyelembevételével. Az rPtk. tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó szabályai az Irányelv harmonizálását szolgálják, így azokat az uniós joggal összhangban, az uniós jog elsőbbségére és az EUB ítélkezési gyakorlatára tekintettel kell alkalmazni. Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban kifejtett álláspontja ugyanis a tagállami bíróság számára kötelező jelleggel magyarázza és pontosítja az uniós

jogszabály jelentését és terjedelmét, ahogy azt annak hatálybalépésétől kezdődően értelmezni és alkalmazni kell, illetve kellett volna (C-92/11. számú RWE Vertrieb-ítélet 58. pont).

[68] A 2/2014. PJE határozatban foglaltak alapján a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésnek az a rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem, kizárólag akkor vizsgálható, ha a tájékoztatás nem volt világos, illetve nem volt érthető. Ha e vizsgálat eredményeként az állapítható meg, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás hiányzott, vagy nem volt világos, nem volt érthető (átlátható), akkor ez önmagában megalapozza e rendelkezés tisztességtelenségét, és ennek következtében a szerződés érvénytelenségét, mert az érvénytelenség a konstrukció lényegi elemét érinti [rPtk. 239. § (2) bekezdés, 2/2014. PJE határozat III.1. pont].

[69] Az Irányelv (20) preambulumbekzdése értelmében a fogyasztó számára lehetőséget kell biztosítani, hogy megismerhesse az összes szerződéses feltételt. A 2. cikk a) pontja és a 3. cikk (3) bekezdése alapján az Irányelv melléklete tartalmazza azoknak a feltételeknek a jelzésszerű és nem teljes felsorolását, amelyek tisztességtelennek tekinthetők. Az Irányelv melléklete 1. pontjának i) alpontja szerint így minden további vizsgálat nélkül tisztességtelenek azok az általános szerződési feltételek, amelyek a fogyasztót visszavonhatatlanul kötelezik olyan feltételek vonatkozásában, amelyek alapos megismerésére nem volt tényleges lehetősége a szerződés megkötése előtt.

[70] A perben egyrészt arról kellett dönteni, hogy az I. rendű alperes részéről az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatásra olyan időpontban került-e sor, amely a fogyasztó felperes számára lehetővé tette a tájékoztató és erre tekintettel a szerződés árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezéseinek a megértését és kellő megfontolását. Ezen túlmenően vizsgálandó volt, hogy a felperes világos, érthető és átlátható, a 6/2013. PJE és a 2/2014. PJE határozatokban, és az EUB joggyakorlatában megfogalmazott szempontoknak megfelelő tájékoztatást kapott-e az I. rendű alperestől a szerződés alapján őt terhelő árfolyamkockázatról. Bármelyik követelmény teljesülésének hiánya az árfolyamkockázat felperesre történő áthárításáról szóló általános szerződési feltételek tisztességtelenségét eredményezi az Irányelv 2. cikk a) pontja, a 3. cikk (3) bekezdése és a mellékelt 1. pont i) alpontja („kellő idő hiánya”), valamint a 4. cikk (1)-(2) bekezdése („nem világos, nem érthető feltétel”) alapján.

[71] A perben az I. rendű alperes volt köteles bizonyítani, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatási kötelezettségét a szerződés típusával és tartalmával összhangban, az rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdésével előírt módon valóban teljesítette, tájékoztatása az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatban világos és érthető volt, a tájékoztatás kiterjedtek arra, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag a felperest terheli, és az árfolyam felperesre kedvezőtlen változásának nincs felső határa. Ezen túlmenően bizonyítania kellett azt is, hogy az árfolyamkockázatról olyan időben tájékoztatta a felperest, hogy kellő idő állt rendelkezésére ahhoz, hogy árfolyamkockázat jelentőségét és hatását megértse, és az ebből rá háruló következményeket megfontolja.

[72] Azt, hogy a felperes kellő időben kapott-e tájékoztatást az árfolyamkockázatról és annak rá háruló gazdasági következményeiről, a felperes által is hivatkozott C-51/17. számú ítélet 76. pontjában és a C-26/13. számú ítélet 67. és 70. pontjában megfogalmazott szempontok alapján kell megítélni. E szerint a kellő idő annak biztosítását jelenti, hogy az Irányelv (20) preambulumbekzdésének megfelelően a fogyasztó ténylegesen megismerhesse a szerződés összes feltételét annak érdekében, hogy azok valós ismerete alapján dönthessen a feltételek elfogadásáról.

[73] A perben a felek között az nem volt vitatott, hogy a szerződéskötést megelőzően, a hitelkérelmi dokumentáció részeként a felperes 2007. december 7-én aláírta a „Kockázatfeltáró nyilatkozat devizában nyilvántartott lakás- és jelzálogtípusú hitelekhez kapcsolódóan” elnevezésű okiratot.

Ugyanakkor a felperes a keresetében és a fellebbezésében is - visszautalva arra, hogy a keresetében foglaltakat teljes mértékben fenntartja - állította, hogy a szerződés tervezete számára a szerződéskötést megelőzően kellő időben nem, csak a közjegyző jelenlétében került átadásra, az I. rendű alperes nem hozta olyan helyzetbe, hogy megfontolt döntést hozhasson. Az I. rendű alperes sem állította, hogy a szerződéstervezetet a szerződés aláírásának napját megelőzően a felperes rendelkezésére bocsátotta volna.

[74] A kölcsön igénylés adatai és a deviza alapú kölcsönökből fakadó árfolyamkockázatra vonatkozó általános tájékoztatás nem teszi azt lehetővé, hogy abból az információs hátránnyal rendelkező laikus fogyasztó a szerződés összes feltételét, az általa kötendő egyedi szerződés feltételei szerint őt ténylegesen terhelő kockázatot megismerhesse. A felperes ténylegesen csak a szerződés megkötésekor, annak közjegyzői okiratba foglalásakor ismerhette meg a teljes szerződéses konstrukciót és az abban foglalt feltételeket.

[75] Önmagában abból a tényből, hogy a felperes a szerződéskötéssel egyidejűleg kapott konkrét tájékoztatást az őt terhelő árfolyamkockázatról, nem következik, hogy az nem felelt meg a kellő időben nyújtott tájékoztatás követelményének. Kizárólag a jogvitában felmerülő egyedi körülmények mérlegelésével lehetett állást foglalni abban a kérdésben, hogy kellő időben történt-e a tájékoztatás annak ellenére, hogy a fogyasztó felperes a szerződés megkötésével egyidejűleg kapott teljeskörű tájékoztatást az árfolyamkockázatot rá hárító általános szerződési feltételekről és az árfolyamkockázatból rá háruló gazdasági következményekről.

[76] A felperes személyes előadása, a perben meghallgatott tanúk vallomása, továbbá a szerződés és az általános tartalmú tájékoztatás tartalma és azok dátuma alapján a másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy az adott körülmények között a felperes számára nem állt elegendő idő rendelkezésre a szerződéshez kapcsolódó konkrét árfolyamkockázat mibenlétének és gazdasági következményeinek megismerésére és megértésére. A felperes a per során következetesen sérelmezte, hogy nem állt kellő idő a rendelkezésére az őt terhelő árfolyamkockázat felmérésére. A perben nem merültek fel olyan körülmények, amelyek a felperes előadását cáfolták, kétségbe vonták volna. Sem a felperes személyes meghallgatása alapján, sem a tanúk vallomása alapján nem lehetett a felperes érvelésével ellentétes következtetésre jutni.

[77] Mindezek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróságtól eltérően azt állapította meg, hogy a felperesnek nem állt elegendő idő rendelkezésére a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat mibenlétének és a kockázat gazdasági következményeinek a megismerésére és megértésére. Az árfolyamváltozással kapcsolatos összetett kockázat megértéséhez és mérlegeléséhez szükséges, a szerződéskötést megelőzően rendelkezésre álló kellő idő hiányában a szerződésnek az árfolyamkockázatot felperesre hárító általános szerződési feltételei az irányelv 2. cikk a) pontja és 3. cikk (3) bekezdése, és a melléklet I. pont i) alpontja értelmében attól függetlenül tisztességtelenek, hogy az I. rendű alperes által az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás megfelel-e a 6/2013. PJE és a 2/2014. PJE határozatokban, valamint az EUB joggyakorlatában felállított követelményrendszernek abban az értelemben, ahogy azt a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú döntésében kifejtette.

[78] A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak azzal a megállapításával sem, hogy az I. rendű alperes a 2/2014. PJE határozatban és az EUB joggyakorlatában felállított követelményrendszernek megfelelő, átlátható tájékoztatást adott a felperesnek az árfolyamkockázat viselése alapján a felperesre háruló gazdasági következményekről.

[79] A kölcsön deviza alapú voltát és az árfolyamkockázatnak a felperesre történő áthárítását a szerződés a tájékoztatástól függetlenül is világosan tartalmazta, amelyet az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes, körültekintő, átlagos fogyasztónak fel kellett ismernie. Kizárólag a kockázat átvállalásának korlátlanúsága lehet olyan kérdés, amelynek mentén a kockázatvállalások tisztességtelensége vizsgálható.

[80] Ezek vizsgálatával kapcsolatban az ügyben eljáró bíróságnak figyelembe kell vennie a bírói jogalkalmazást meghatározó 2/2014. PJE és 6/2013. PJE határozatokban kifejtetteket, továbbá az EUB joggyakorlatában, így különösen a C-26/13. számú ítéletben, a C-186/16. számú ítéletben, a C-51/17. számú ítéletben, a C-227/18. számú végzésben és C-776/19–C-782/19. számú egyesített ügyekben hozott ítéletben megfogalmazott, a fogyasztóval szemben alkalmazott általános szerződési feltételekben az árfolyamkockázatra vonatkozó világos, érthető és átlátható tájékoztatás követelményével kapcsolatos szempontokat. Az árfolyamkockázatról adott konkrét tájékoztatás világos és egyértelmű voltának megítélésére az adott ügy körülményeinek mérlegelésével kerülhet sor. Az EUB C-51/17. számú ítéletében kifejtettek szerint egyedül az ügyben eljáró nemzeti bíróság feladata az adott ügy valamennyi körülményét figyelembe véve annak megítélése, hogy a fogyasztó megfelelő tájékoztatást kapott-e az árfolyamkockázatról. Ebből következően nem a felek által a bírói joggyakorlat alátámasztásául csatolt, egyedi ügyben hozott ítéletekben kifejtetteknek van jelentősége, hanem az adott ügyben rendelkezésre álló bizonyítékok alapján lehet állást foglalni a tájékoztatás megfelelő voltával kapcsolatban.

[81] Az átláthatóság követelményének tiszteletben tartása érdekében a pénzüintézet által nyújtott tájékoztatásnak lehetővé kell tennie a fogyasztó számára nem csupán annak megértését, hogy az árfolyamváltozástól függően a kölcsön nyilvántartásának pénzneme és a fizetés pénzneme közötti árfolyam változása kedvezőtlen következményekkel járhat a pénzügyi kötelezettségeire nézve, hanem azt is, hogy a devizában nyilvántartott kölcsön felvétele keretében megértse azt a tényleges kockázatot is, amelynek a szerződés teljes időtartama alatt kiteszi magát abban az esetben, ha az a pénznem, amelyben a jövedelmét

kapja, a nyilvántartás pénzneméhez képest jelentősen leértékelődik (C-776/19–C-782/19. számú egyesített ügyekben hozott ítélet 72. pont).

[82] Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a pénzügyi szolgáltatóhoz képest információs szintje tekintetében hátrányosabb helyzetben lévő, fogyasztónak minősülő adós valóban csak akkor tud megalapozottan döntést hozni arról, hogy vállalja-e a kölcsönszerződés megkötésével járó kockázatot, és e kockázatokra is tekintettel a szerződésből eredő kötelezettségeket, ha világos, érthető, átlátható tájékoztatást kapott a kockázatokról, és elegendő idő állt a rendelkezésére a szerződés áttanulmányozására, rendelkezéseinek értelmezésére.

[83] A fogyasztótól valóban elvárható, hogy a rendszerint nagy összegű és hosszabb távra szóló ügylet jellegéhez, nagyságrendjéhez, a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt, a szerződési feltételeket tartalmazó okiratot – az átlagfogyasztótól elvárható gondossággal – áttanulmányozza, és ha a szerződésben olyan rendelkezéseket észlel, amelyeket nem ért, megfelelő magyarázatot igényeljen [2/2012. (XII. 10.) PK vélemény]. Az ebben a körben megnyilvánuló esetleges mulasztása, gondatlan eljárása azonban csak abban az esetben eshet a terhére, ha a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás egyébként megfelelő volt (Kúria Gfv.VII.30.090/2020/9. számú ítélet 42. pont)

[84] Az I. rendű alperes a perben arra hivatkozott, hogy a külön okiratban foglalt kockázatfeltáró nyilatkozatban és a szerződés V.4. pontjában megfelelő tájékoztatást adott a kölcsönszerződésben rejlő árfolyamkockázatról, annak mibenlétéről és annak a felperesnél jelentkező gazdasági következményeiről. Azt nem állította, hogy a képviselőjében eljáró személy az írásban adott tájékoztatáshoz képest további tájékoztatást adott volna szóban a felperesnek. A perben meghallgatott dr. P. T.-né hitelügyintéző és Sz. Zs. Cs. tanúk vallomása és a felperes személyes előadása alapján nem volt megállapítható az sem, hogy az alperes képviselőjében eljáró személy az írásbeli tájékoztatást bagatellizáló szóbeli tájékoztatást adott volna a felperesnek. A tanúként kihallgatott ügyintéző a perbeli ügylet megkötése során nem járt el, így a deviza alapú kölcsönrel kapcsolatos korabeli ismerete és meggyőződése nem lehet releváns, mert kizárólag annak van jelentősége, hogy a felperes a tanúk vallomásával az írásbeli tájékoztatást lerontó szóbeli tájékoztatást bizonyítani nem tudott.

[85] Az rPtk. 209. § (2) bekezdésében foglaltakra is figyelemmel az írásbeli kockázatfeltáró nyilatkozatnak és a szerződés tartalmának van így elsősorban jelentősége az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás vizsgálata során.

[86] Az EUB több határozatban is megfogalmazott iránymutatása szerint nem meghatározott kifejezéseknek kell szerepelniük az árfolyamkockázati tájékoztatóban, hanem a tájékoztatás egészének kell alkalmasnak lennie arra, hogy fogyasztó felismerje annak veszélyét: az árfolyamromlás valós, a kölcsön futamideje alatt bekövetkezhet, jelentős lehet, gazdasági helyzetét súlyosan érintheti.

[87] Az I. rendű alperes által adott tájékoztatás nem hívta fel a felperes figyelmét kellő súllyal az árfolyamváltozás kockázatára, abból csak kikövetkeztethető, hogy van ilyen kockázat. Nem ismerteti azonban a kockázatot, nem ad magyarázatot arra, hogy a kockázat miben áll, hogy az árfolyam változása milyen hatást gyakorol a felperesnek a

kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségére, az árfolyam különböző változásai esetén miként változnak a törlesztőrészletek és a fennmaradó tőketartozás összege. A tájékoztató nem tér ki a felperes fizetési kötelezettségének a kitettségre az árfolyam és a svájci frankra irányadó kamat változása szempontjából az egyes változók egyenként előidézett hatására, és az együttesen bekövetkező változásuk következményére a törlesztőrészletek mértékében. A felperes lényegében a deviza alapú kölcsön jellegéről kapott tájékoztatást, de arról, hogy a nagymértékű változásnak reális esélye van, nem kapott tájékoztatást.

[88] A tájékoztatás kizárólag arról szól, hogy amennyiben a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, akkor a devizában megállapított törlesztő részletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben emelkedhet. A devizában megállapított törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértéke jelentős mértékű emelkedésének lehetőségéről adott tájékoztatás nem azonos tartalmú azzal, hogy az korlátlanul megnövekedhet, a felperes jövedelmi, vagyoni viszonyait meghaladó mértékűvé válhat. A „jelentős mérték” konkrét adatok, számok, arányok nélküli meghivatkozása jelentheti azt is, hogy az csak nehezen viselhető, de teljesíthető fizetési kötelezettséget ró a fogyasztóra. A tájékoztató nem tartalmaz szemléltető, a forint árfolyamának a svájci frankhoz képest lehetséges változásaira modellezett eseteket, sem részletes és informatív magyarázatot a deviza alapú kölcsönügyletekben rejlő – a forintügyletektől eltérő – kockázatokra.

[89] Nem a konkrét szerződésből eredő árfolyamkockázat jellegének, legfeljebb a devizahitel lényegének közérthető ismertetéséhez elegendő kizárólag annak a rögzítése, hogy a kölcsön nyilvántartása devizában, de a folyósítása forintban történik, és a deviza árfolyama napról napra változik, bármilyen irányban és mértékben.

[90] A kölcsönszerződés V.4. pontjának második bekezdéséből következően a felperes azt vállalta a szerződésben, hogy ha a szerződés futamideje alatt a forint bármely okból, akár jelentős mértékben is gyengül, akár a jövedelmi, vagyoni viszonyait meghaladó mértékben is megfizeti az így adódó bármely tartozást. Amennyiben a vállalt kötelezettség világos és érthető lett volna, a vállalt kötelezettségnek ezt a tartalmát kellett volna visszaadnia.

[91] Ennek ellentmond az utolsó mondat, amely kifejezetten azt tartalmazza, hogy a vállalás a fogyasztó saját fizetőképességének és vagyoni helyzetének megfelelő, ami soha nem jelenthet korlátlan összegű fizetési kötelezettségvállalást.

[92] Sem a szerződéskötést megelőző írásbeli tájékoztatásból, sem a kölcsönszerződés V.4. pontjának (2) bekezdéséből nem következik félreérthetetlen módon, hogy amennyiben a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, abban az esetben a devizában megállapított törlesztő részletek forintban megfizetendő ellenértéke korlátlanul megnövekedhet, a felperes jövedelmi, vagyoni viszonyait meghaladó mértékűvé válhat, aminek valós kockázata van a futamidő alatt is. Az ellentmondásoktól mentesen megszüvegezett és egyértelmű tartalom hiányában a felperes számára nem volt érthető és világos az általa viselni vállalt árfolyamkockázat korlátlansága, és nem láthatta át a forint leértékelődésével annak eredményeként jelentkező, őt érintő gazdasági következményeket.

[93] A Kockázatfeltáró nyilatkozat elnevezésű tájékoztató kifejezetten különbséget tett a japán yen és a forint laza és áttételes közgazdasági kapcsolata, valamint az euro és az Euro

övezet gazdasága által jelentős mértékben meghatározott svájci frank és a forint viszonya között. Nemcsak arra hívta fel a figyelmet, hogy a japán yen forinthez viszonyított árfolyamingadozása nagyobb, mint a svájci frank és az euro esetében, hanem ennek következményeként arra is, hogy a japán yenben nyilvántartott kölcsön tőketartozása a folyamatos törlesztés ellenére is az eredetileg folyósított összeg fölé kerülhet.

[94] Megalapozottan hivatkozott a felperes a fellebbezésében arra, hogy ebből a megkülönböztetésből arra következtethetett, hogy a svájci frank alapú kölcsönszerződés árfolyamkockázata alapján ez nem következhet be, azaz az általa viselendő árfolyamkockázat nem korlátlan.

[95] A 2014/17/EU irányelv csak 2016. március 21-étől hatályos és az azt követően kötött szerződésekre alkalmazandó, de a jelen perben megalkotásának előzménye és a célja is jelentős. A preambuluma 4. és 30. pontja alapján egyértelművé teszi, hogy a deviza alapú szerződést megkötő fogyasztók ténylegesen nem értették meg az általuk vállalt kötelezettség mibenlétét. Az irányelv preambuluma bekezdéseiből az következik, hogy a fogyasztók azért kötötték meg a deviza alapú szerződéseket, mert azokat a forintkölcsönöknél előnyösebbnek hitték.

[96] Mindezek alapján a fenti körülményeket összességében értékelve a másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy a kölcsönszerződéshez kapcsolódóan adott tájékoztatás nem felel meg a megfelelő tartalmú tájékoztatással szembeni elvárásnak abban az értelemben, ahogy azt a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatának elvi tartalma (34. pont) előírja.

[97] A fentiekén túl az rPtk. 209. § (2) bekezdése szerint jelentősége van annak a körülménynek is, hogy a felek szerződésének részévé vált devizában nyilvántartott lakáscélú és jelzálog típusú hitelekéről szóló Üzletszabályzat II.1.3. és II.2.4. pontjából a felperes megalapozottan vonhatott a szerződésből eredő kockázatra és annak a fizetési terheire gyakorolt hatására olyan következtetést, hogy a hitelképessége megállapítása értelmében a vizsgált jövedelme megőrzése esetén képes lesz a futamidő alatt a szerződésből eredő kötelezettségei teljesítésére.

[98] A hitelbírálat nem része az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatónak, azzal azonban az rPtk. 209. § (2) bekezdése szerint azért függ össze, mert a szerződéskötés megelőzően elvégzett vizsgálat szempontjai és a fogyasztó hitelképességének megállapítása alapján a fogyasztó információkhoz jut (csakúgy mint egy reklám anyagból) a termék jellemzőire, a termék fizetési kötelezettségire gyakorolt hatásaira von le következtetést.

[99] Ebből a szempontból tehát közömbös, hogy a bank a belső szabályzatát és a közjogi normákat betartva vagy megszegve jár-e el a hitelképesség vizsgálata során, mert az esetleges gondatlansága, a hitelbírálatot szabályozó közjogi normák megszegése csak felügyeleti intézkedést von maga után, mert azok nem rögzítenek polgári jogi értelemben vett érvénytelenséget. Jelentősége kizárólag annak van, hogy a pénzintézet eljárása az adott hitelképesség vizsgálat során milyen információkat jelent a vizsgálati szempontok miatt a fogyasztó számára a termék jellemzőire, annak fizetési kötelezettségire gyakorolt hatásaira. A pénzintézet ugyanis nem bízta minden vizsgálat nélkül kizárólag az adós mérlegelésére, hogy

pénzügyi teherbírása milyen kötelezettség vállalását teszi lehetővé. A felek magánjogi szerződésének részét képező Üzletszabályzat egyértelműen tartalmazta a fogyasztó ezzel kapcsolatos tájékoztatását, amely szerint a bank kizárólag azzal köt kölcsönszerződést, akinek a pénzügyi teherbírása ezt a hitelképesség vizsgálata alapján lehetővé teszi.

[100] A hitelképesség kötelező vizsgálatára vonatkozó közjogi normák nem kizárólag az adott pénzintézet prudens működését szolgálják, hanem nagyobb gazdasági összefüggések alapján és azok kezelésére is kerültek megalkotásra annak megelőzése céljából is, hogy a fogyasztók jelentős veszteségeket szenvedjenek el, amelyek következtében csökken a fogyasztói bizalom, és a túlzott lakossági eladósodottság kihatással van az egész ország gazdaságára. E közjogi normák megalkotásának ezért fogyasztóvédelmi célkitűzése is van, amely a szerződéskötést megelőző szakaszt kíséri, a fogyasztók jogainak magas szintű védelme érdekében. A hitelező azon kötelezettsége, hogy a hitel megállapodás megkötését megelőzően értékelje a fogyasztó hitelképességét, a felelősségteljes hitelezés célját szolgálja, és azt hivatott biztosítani, hogy a nem fizetőképes fogyasztók ne jussanak hitelhez. A szerződést kötő valamennyi fél, így a fogyasztó is tisztában van ezzel a jogalkotói céllal, ezért tulajdonít annak jelentőséget, hogy a pénzintézet a kínált termék jellemzői alapján milyen pénzügyi teljesítőképességet vár el, tart elegendőnek. Ezért nem hagyható figyelmen kívül, hogy a hitelező ezzel a szerződéskötést megelőző eljárásával milyen információt közöl.

[101] A hitelképesség vizsgálata a fogyasztók számára fontos szempontokat jelenít meg, a hitelképesség felmérése és megállapítása esetén választható ki a fogyasztók számára megfelelő hiteltermék a fogyasztó pénzügyi helyzete, az ajánlott termék előnyeinek és hátrányainak, valamint a hitel céljának figyelembevételével.

[102] A fent már kifejtett okokból a kockázatfeltárás tartalma ezért nem volt megfelelő, a megfelelő tájékoztatás hiányaában nem tekinthetők érthetőnek és világosnak az árfolyamváltozás kockázatát korlátlanul a felperesre hárító általános szerződési feltételek, ezért vizsgálható e feltételek tisztességtelensége.

[103] A Kúria a Gfv.VII.30.090/2020/9. számú ítélet 31. pontjában azt fejtette ki, hogy ha az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás nem volt világos, nem volt érthető (átlátható) a tájékoztatás hiánya vagy nem megfelelő volta miatt, ez önmagában megalapozza e rendelkezés tisztességtelenségét, ennek következtében a szerződés érvénytelenségét, mert az érvénytelenség a konstrukció lényegi elemét érinti [rPtk. 239. § (2) bekezdés]. Az EUB C-776/19 – C-782/19. számú egyesített ügyekben 2021. június 10-én hozott ítéletében az Irányelv 3. cikke (1) bekezdésének értelmezésével kapcsolatban kifejtettekéből az következik, hogy valamely kölcsönszerződésnek azok a feltételei, amelyek előírják, hogy a számla pénzneme a deviza, a fizetés pénzneme pedig az ettől eltérő nemzeti fizetőeszközben van meghatározva, és amelyek következtében az árfolyamkockázatot – amelynek felső határa nem korlátozott – a kölcsönfelvevő viseli, a feleknek a szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idézhetnek elő a fogyasztó kárára, ha a szolgáltató az átláthatóság követelményét a fogyasztóval szemben tiszteletben tartva nem számíthatott észszerűen arra, hogy a fogyasztó egyedi megtárgyalást követően elfogadja az ilyen szerződési feltételekből eredő aránytalan árfolyamkockázatot.

[104] Figyelemmel arra, hogy a szerződésnek nincs olyan feltétele, amely lehetőséget adna a felperesnek az árfolyamváltozás kockázatának és az abból származó érdeksérelmeknek a megszüntetésére vagy enyhítésére, és a szerződés más módon sem ellensúlyozza a kockázat korlátozás nélküli felperesre hárítását, a szerződésnek az árfolyamváltozás kockázatát korlátlanul a felperesre hárító feltétele a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a felperes hátrányára állapítja meg a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit.

[105] Mindezek alapján a másodfokú bíróság az EUB a C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében kifejtettekre is figyelemmel – amely szerint egyedül az ügyben eljáró nemzeti bíróság feladata az adott ügy valamennyi körülményét figyelembe véve annak megítélése, hogy a fogyasztó megfelelő tájékoztatást kapott-e az árfolyamkockázatról – az adott ügyben a bíróság rendelkezésére bocsátott okirati bizonyítékokat és a felek előadását az rPp. 206. § (1) bekezdésében foglaltak szerint értékelve az elsőfokú bíróságtól eltérően arra a következtetésre jutott, hogy a szerződésben a korlátlan árfolyamkockázat viselésének a felperesre telepítéséről szóló feltételek nem világosak, nem érthetőek, nem átláthatóak, továbbá a felek viszonyában a felperes hátrányára egyensúlytalanságot okoznak, mert az I. rendű alperes jóhiszemű eljárása esetén az átláthatóság követelményét a felperessel szemben tiszteletben tartva észszerűen nem számíthatott arra, hogy a felperes az egyedi megtárgyalást követően elfogadja az ilyen szerződési feltételekből eredő aránytalan árfolyamkockázatot. A hivatkozott feltételek ezért az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján tisztességtelenek és ebből az okból az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése alapján semmisek.

[106] Az árfolyamkockázat a deviza alapú kölcsönszerződések jellegéből következik [6/2013. PJE határozat III.2. a) pontjához tartozó indokolás], a deviza alapú kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételeknek az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései a szerződés főszolgáltatására vonatkoznak, ezért adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt idézhetik elő a szerződés egészének érvénytelenségét, a kikötések tisztességtelenségén keresztül [2/2014. PJE határozat 1. pontjához tartozó indokolás].

[107] A felperesnek a szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményére irányuló, a felek közötti elszámolásra is kiterjedő kereseti kérelmére tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a felperest az I. rendű alperessel szemben megillető jog fennállásáról az rPp. 213. § (3) bekezdése alapján döntést hozva a szerződés érvénytelenségét közbenső ítéleti rendelkezéssel állapította meg.

[108] A szerződés tisztességtelenségén alapuló érvénytelenségének alkalmazható jogkövetkezményéről – az EUB C-118/17. számú és a C-269/19. számú ítéletben kifejtett szempontokra is figyelemmel – az elsőfokú bíróságnak kell döntenie a felek közötti elszámolásra is kiterjedően.

[109] Mindezek alapján a másodfokú bíróság az rPp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú ítéletnek a szerződés érvénytelenségének megállapítása és az érvénytelenség jogkövetkezményének a felek közötti elszámolásra is kiterjedő levonására irányuló keresetet elutasító részét részben megváltoztatta, közbenső ítéleti rendelkezéssel megállapította, hogy a felperes és az I. rendű alperes között 2007. december 18-án .... ügyletazonosító számon kötött

deviza alapú kölcsönszerződés érvénytelen, erre tekintettel mellőzte a felperest az I. rendű alperesnek 60.000 forint összegű elsőfokú perköltség megfizetésére kötelező és le nem rótt eljárási illeték állam általi viselésére vonatkozó rendelkezést. Az elsőfokú ítéletnek a II. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasító és a felperest a II. rendű alperes részére perköltség fizetésére kötelező részét – az indokolás megváltoztatásával – helybenhagyta.

[110] A felperes fellebbezése a II. rendű alperessel szemben nem volt sikeres, ezért a másodfokú bíróság az rPp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a II. rendű alperesnek 50.000 forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget. Ennek összegét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (1), (2), (5) és (6) bekezdése alapján a II. rendű alperes jogi képviselője által a másodfokú eljárásban kifejtett tényleges ügyvédi tevékenységgel arányban állóan állapította meg.

[111] A másodfokú bíróság a közbenső ítéleti rendelkezés meghozatalára tekintettel a másodfokú perköltséget a felperesnél a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja és a (2) bekezdése alapján a csatolt megbízási szerződés szerint a másodfokú eljárásban kifejtett képviseleti tevékenységgel arányosan 130.000 forint + áfa összegű ügyvédi munkadíjban, az I. rendű alperesnél a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (1), (2), (5) és (6) bekezdései alapján – a másodfokú eljárásban kifejtett képviseleti tevékenységnek megfelelően – 50.000 forint + áfa ügyvédi munkadíjában állapította meg, annak viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell döntenie az eljárást befejező határozatában.

Budapest, 2022. október 5.

Dr. Pusztai Anita

a tanács elnöke

Dr. Ócsai Beatrix

Dr. Lupóczné dr. Krammer Edit
előadó bíró

bíró